

TILLSAMMANS FÖR ETT GRÖNT NORDEN

Innehåll

TIDEN ÄR INNE	4
ETT GRÖNT NORDEN	6
MOT ETT KOLDIOXIDNEUTRALT NORDEN	8
GRÖN OMSTÄLLNING AV TRANSPORTER	9
NATUREN HAR SVARET	10
NORDEN ÄR EN BLÅ REGION	11
NORDEN SKA DESIGNA OCH FÖRBRUKA CIRKULÄRT	12
NORDISKT SAMARBETE INTERNATIONELLT	13

Den här publikationen finns även som en webbtillgänglig online-version:
<https://pub.norden.org/nord2022-022>

50 ÅRS SAMARBETE

27 500 000 INNVÅNARE

1 VISION

De nordiska länderna efterfrågar i stigande grad uppdaterad kunskap, exempel på best practice och konkreta lösningar på hur vi kan tackla klimatkrisen och biodiversitetskrisen i en nordisk kontext. Här finner du konkreta exempel på det gemensamma arbetet som pågår.

TIDEN ÄR INNE

Det nordiska samarbetet är någonting unikt. Genom åren har vi levererat nordisk nytta på flera områden och enligt en opinionsundersökning¹ anser nästan 9 av 10 nordbor att samarbetet mellan våra länder är viktigt eller mycket viktigt.

Men vi står inför stora utmaningar. Vårt klimatavtryck och materiella förbruk är alldeles för högt². Därför är det helt nödvändigt att vi ändrar vår produktion, konsumtion och livsstil. Vi ska säkra balansen mellan användning och skydd av naturens resurser på land och hav. Vi ska skapa nya cirkulära affärsmodeller. För nå parisavtalet har vi förpliktat oss till radikala förändringar på många områden. Det är en stor uppgift, där samarbetar krävs för att lyckas.

Vi har medborgarnas uppbackning. Miljö och klimat ligger som nummer två på listan över områden som nordbor värderar som viktigast att samarbeta kring. Bland 16–34-åringar rankas miljö- och klimatfrågan som det absolut viktigaste området för det nordiska samarbetet.

Så när vi i Norden haltar efter i den gröna omställningen har vi samtidigt ett försprång med 50 års politiskt samarbete som gagnar oss. Vi har nämligen visat att vi både har förmågan och viljan att skapa resultat i gemenskap.

Norden har bestämt sig för att bli världens mest hållbara region 2030 och vi ska lyckas. Därför satsar alla sektorer och avdelningar på Nordiska Ministerrådet stort på det gröna området de kommande åren. På följande sidor finner du några viktiga nedslag bland de många initiativ och projekt som ska säkra att vi har rätt redskap för att nå målen. Det gynnar Norden och världen som omger oss. Tiden är nu inne.

1. Undersökningen utfördes maj-juni 2021 av Analyse Danmark, Lauritzen Consulting.
2. *Norden – en bæredygtig og integreret region?* Baseline rapport for Vores vision 2030, utarbetat av Ramboll Management Consulting, 2021.

Klimat och miljö värderas av 16-34-åringar
som det absolut viktigaste området för
nordiskt samarbete.

Medborgarundersökning

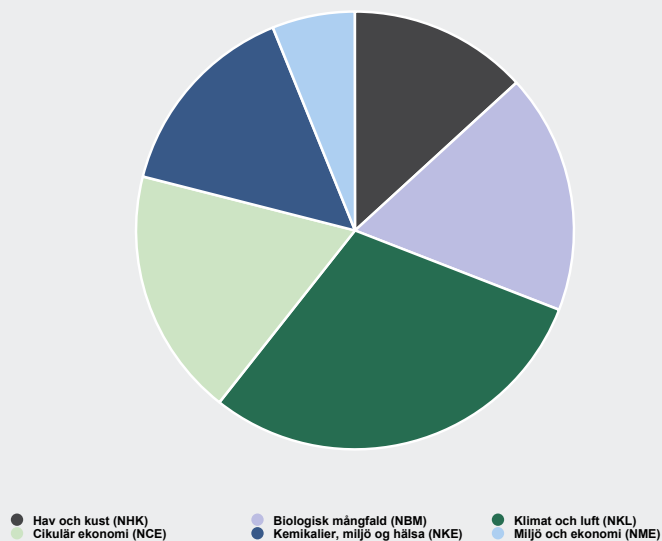
af Analyse Danmark, Lauritzen Consulting (2021)

ETT GRÖNT NORDEN

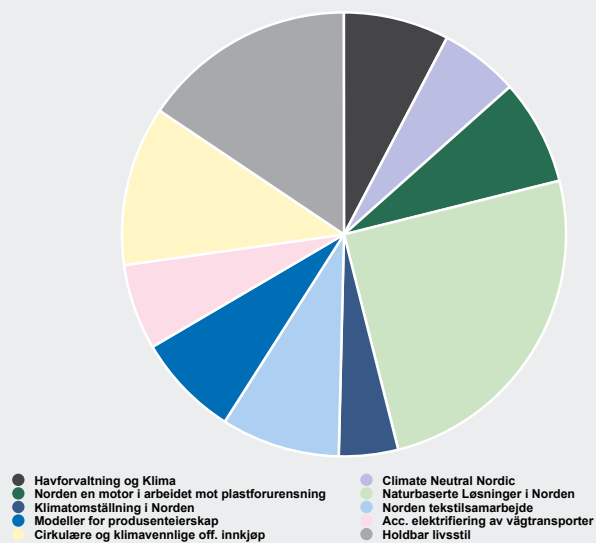
Grön omställning är såväl en strategisk som budgetär prioritering i Nordiska Ministerrådets handlingsplan för perioden 2021–2024. **De nordiska regeringarnas miljö- och klimatsamarbete innefattar konkreta initiativ inom grön omställning för att accelerera de nordiska ländernas arbete för att bli koldioxidneutrala inom de avgörande sektorerna såsom transport, byggeri och industri.** Utöver det finns stora satsningar på naturbaserade lösningar, havsförvaltning, cirkulär ekonomi och hållbara livsstilar. Flera av dessa initiativ har direkt påverkan på internationella processer inom Norden, EU och FN.

Det nordiska miljö- och klimatsamarbetet utgörs dels av ett ministerråd och dels av en ämbetsmannakommitté, som beslutar över riktningen för den gemensamma miljö- och klimatpolitiken. Detta utmynnar i en rad projekt som dels förvaltas av arbetsgrupper och dels av visionsprojekt under handlingsplanen för 2021–2024. Därutöver finansierar sektorn även två tvärsektoriella projekt – nordiskt initiativ om hållbara livsstilar och hållbart och konkurrenskraftigt byggeri – samt det nordiska miljöfinansieringsbolaget [NEFCO](#) och [miljömärket Svanen](#). Medan arbetsgrupperna är sammansatta utefter teman på miljö- och klimatområdet är visionsprojekten upprättade i ett mer konkret politiskt syfte – nämligen för att nå [visionen](#) om att bli världens hållbara och integrerade region – som samarbetsministrarna har beslutat om.

6 nordiska arbetsgrupper (storlek baseras på beviljade medel 2022)

10 visionsprosjekt (storlek baseras på budget 2021–2024)

MOT ETT KOLDIOXIDNEUTRALT NORDEN

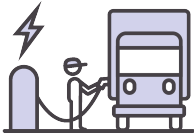

Alla de nordiska länderna har nationellt satta mål för att bli koldioxidneutrala. I 2019 antog de nordiska statsministrarna i tillägg till detta en deklaration om att hela regionen ska bli koldioxidneutral. Visionsprojektet Klimatomställning i Norden bidrar till att styrka samarbetet på området som deklarationen identifierar. Initiativet har skapat nordiska plattformar och nätverk där teman tagits upp som grön återhämtning efter Covid-19 pandemin, användning och lagring av koldioxid, samt kommunernas och regionernas roll i klimatomställningen.

Initiativet **Climate Neutral Nordic** fokuserar på samarbete med näringslivet och har specifikt undersökt [företagsledares förhållningssätt i klimatomställningen](#). Här har en förstudie genomförts där 40 VD:ar från alla de nordiska länderna blev intervjuade om deras syn på de höjda klimatambitionerna samt hur omställningen kan bli mer kraftfull.

Arbetsgruppen för klimat och luft har finansierat en [rapport](#) om hur jämställdheten ser ut inom beslutsfattande kopplat till klimatpolicy i de nordiska länderna. Rapporten lyfter fram ett antal [policyrekommendationer](#) som plockades upp av den 66:e sessionen för [Commission on the Status of Women](#) i New York.

GRÖN OMSTÄLLNING AV TRANSPORTER

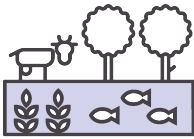

På transportområdet arbetar visionsprojektet **Accelererad elektrifiering av vägtransporter i Norden** för att förbättra förutsättningarna att använda elfordon på landsbygden och i gränsområden. Därutöver utvärderas gemensamma betalsystem för att ladda elfordon i Norden.

Initiativet **Samverkan kring hållbara godstransporter** arbetar för att identifiera åtgärder och samarbeten mellan nordiska aktörer för att stimulera ökad fyllnadsgrad i gränsöverskridande godstransporter, där såväl väg, sjö som järnväg inkluderas.

De nordiska miljö- och klimatministrarna har enats om att länderna tillsammans ska arbeta för att skapa [gröna korridorer för utsläppsfri sjöfart](#) mellan hamnar i Norden. Ett [pilotprojekt](#) har därför inrättats för att identifiera intresserade aktörer från sjöfartsnäringen med syftet att skapa gynnsamma förutsättningar för användning av rena marina bränslen.

NATUREN HAR SVARET

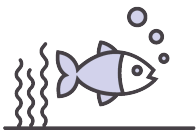

Det nordiska samarbetet satsar stort på [naturskydd och hållbar markanvändning](#) för att minska hotet mot den biologiska mångfalden. Miljö- och klimatministrarna [uppmärksammar FN](#) att biodiversitetskrisen måste lösas genom ett globalt avtal med mätbara mål och tydliga krav på genomförande. Cirka 25 % av koldioxidutsläppen beror på utnyttjande och omläggning av naturområden, så som jordbruk, skogsavverkning och bebyggelse. Enligt IPCC kan naturbaserade lösningar få ner en tredjedel av de globala utsläppen.

Nordiska ministerrådet har avsatt 26 miljoner danska kronor till visionsprojektet [Naturbaserade lösningar](#) för att undersöka denna potential. Syftet är att stärka kunskapsbasen och samarbetet mellan de nordiska länderna om naturbaserade lösningar, restaurering, begränsning av klimatförändringar och blågrön infrastruktur för att minska utsläppen av växthusgaser och skydda och förbättra den biologiska mångfalden. I projektet ingår åtta nationella pilotprogram som innefattar allt från att skapa multifunktionell markanvändning till våtmarker, hållbar livsmedelsproduktion och klimatanpassning.

De nordiska ministrarna har enats om att hanteringen av [kemikalier och skräp](#) ska bli mer hållbart. **Arbetsgruppen för kemikalier, miljö och hälsa** har i ett [PFAS-projekt](#) visat på skadliga effekter av farliga kemiska ämnen. Projektet tar på ett omfattande sätt fram data som hade varit för dyrt att ta fram var land för sig. Initiativet har varit särskilt användbart i EU-sammanhang. Arbetsgruppen har även samarbetat med OECD om hormonstörande ämnen som har legat till grund för EU-lagstiftning.

NORDEN ÄR EN BLÅ REGION

Havet spelar en viktig roll i våra ekosystem. Men vår kunskap om hur havet påverkas av klimatförändringarna är fortfarande bristfällig. Norden satsar därför stort mot att [bekämpa plastavfall](#) i haven och har intagit en [ledarroll internationellt](#). Det har gjorts bland annat genom att säkerställa en gedigen kunskapsbas för förhandlingarna genom rapporterna [International sustainability criteria for plastic products in a global agreement on plastic pollution](#) och [Possible elements of a new global agreement to prevent plastic pollution](#).

I visionsprojektet **Norden i en motor i arbetet mot marint skräp** utförs bland annat en studie om metoder för att minska plast i sjöar och avloppsvatten samt en studie om hur indikatorer kan utformas för att hantera plastavfall och mikroplaster. Förutom att belysa Norden riktas fokus på globala processer som arbetet med det nya FN-avtalet på plast, EU-samarbete, OSPAR-kommissionen och Baselkonventionen.

Visionsprojekt **Havsförvaltning och klimat** tar fram scenarier för vilka effekter klimatförändringarna kommer att ha på de nordiska havsområdena fram till år 2100 genom bland annat ekosystemmodelleringar. Projektet undersöker även klimatanpassningen där fokus dels riktas på möjliga omställningar i havsekonomin samt robusta och produktiva ekosystem.

NORDEN SKA DESIGNA OCH FÖRBRUKA CIRKULÄRT

Nuvarande produktions- och konsumtionsmönster i Norden är både resurskrävande och skapar massiva mängder avfall. Båda delarna leder till stora påfrestningar på miljön och klimatet. Detta kräver att vi övergår från en linjär till en cirkulär produktion. Visionsprojektet **Nordiskt textilsamarbete** arbetar för att kartlägga allt från materialanvändning och produktionsmetoder till konsumtionsmönster och återvinningssystem. Med en ny textilstrategi från EU undersöks på vilket sätt de nordiska länderna ska förhålla sig till detta. Därutöver förs en dialog med mode- och textilindustrins branschorganisationer.

I arbetet för att främja cirkulära och klimativänliga offentliga upphandlingar genomförs en dialog med nordiska aktörer med fokus på hur möbler, batterier och förpackningar kan bli mer cirkulära. Därefter har en expertgrupp arbetat fram en [rapport](#) som lyfter fram viktiga rekommendationer som sedan kan omsättas i ett pilotprojekt där resultaten utvärderas. I arbetsgruppen för cirkulär ekonomi har en [rapport](#) tagits fram som visar hur batterier kan nyttjas hållbarare av såväl konsumenter som transportsektorn.

När det kommer till visionsprojektet att utveckla ett **hållbart producentansvar** identifieras modeller som är finansiellt, klimatomfattigt och socialt framgångsrika, men även vilka ramverk och förutsättningar som kan stötta modellerna. Detta genom att undersöka vilka ekonomiska och regelmässiga barriärer och potentialer som finns i värdekedjorna. Därefter informeras relevanta aktörer om modellernas utmaningar och möjligheter.

NORDISKT SAMARBETE INTERNATIONELLT

Nordiska ministerrådet har länge främjat forskningsbaserad policyutveckling inom internationellt luftarbete på FN och EU nivå. Tematiskt handlar insatserna om synergier mellan klimat och luft. Stöd ges till aktuella fokusområden under UNECEs luftkonvention så som reaktivt kväve, emissionsinventeringar och kondenserbara partiklar, vilket bland annat har lyfts upp i arbetet med FN:s luftkonvention.

Arbetsgruppen för klimat och luft har i flera år även gett stöd till arbetet för avveckling av subsidier av fossila bränslen. Projektet har främjat inkludering av FFSR i länders NDC och har satt fokus på [grön omställning](#) och [återhämtning](#) efter Covid-19 pandemin, [nordiska fiskala styrmedel för energiomställning](#) samt [prissättning av koldioxid](#). Projektet avhöll side-events vid COP25 och COP26 och har arrangerat webinarier med nordiska ambassader i Sydafrika, Indien och Indonesien om nordisk grön incitamentspolitik. Temat har tagits upp i flertalet nordiska ministerdeklarationer och ingick i nordiska statsministerinitiativet [Nordic Solutions](#).

Norden har bestämt sig för att vara världens mest hållbara region år 2030. Därför satsar Nordiska ministerrådet stort på det gröna området kommande år.

Läs mer om vårt arbete för att skapa världens mest hållbara, konkurrenskraftiga och integrerade region på norden.org

Om den här publikationen

Tillsammans för ett grönt Norden

Nord 2022:022

ISBN 978-92-893-7435-4 PDF

ISBN 978-92-893-7436-1 ONLINE

<http://dx.doi.org/10.6027/nord2022-022>

© Nordiska ministerrådet 2022

Layout: Mette Agger Tang

Fotos: iStock och Unsplash

Illustrationer: Knud Andersen

Publicerad: Oktober 2022

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska ministerrådet

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn

www.norden.org

Läs flera nordiska publikationer: www.norden.org/sv/publikationer